

Samstarv og menning

Oddagrein

Ikki kann sigast annaðenn, at tað - hóast kræppu og svartkygni - í dag aftur er at hóma ein rættiliga stór optimisma her á landi. Hetta sæst leitar tú sær oman á eystau bryggju í Havn. Her liggja tvey forvitnislig skip, annað úr Noregi, hitt úr Japan.

SKIPINI siga okkum, at her hendir nakað í Føroyum, hóast mong vilja vera við, at nógv er stegnað upp og øll vón slept - í kjalarvörnum á búskaparligu kreppuni, sum tók seg upp fyrst í 90-ár unum.

JAPANSKA skipið er komið higar saman við foyringum oð. At fiska tunfisk, nakað, sum vit foyringar ongantíð rættiliga hava fingist við, hóast onkur r oynd hevur verið gjord.

TUNFISKAWEIDA er nakað, sum japanar ar duga betur enn kanska nakar, og tí er tað hugaligt at frætta, at her eru tikin stig til at fáa í lag eitt samstarv, sum í longdini kann hava við sær, at foyringar fara at leggja seg eftir at fiska tunfisk.

HITT skipið, sum er komið á Havnina, er seismikkiskip úr Noregi, sum er leigað av einum stór um amerikonskum felag. Hetta felag er sera virkið vestan fyri Hetland og í Hvítu sonuni millum Føroyar og Bretland. At 10 av ovastu fólkinum í felagnum koma henda v egin við leiguflogfari at greiða feroyskum myndugleikum frá ætlanum og ynskjum sínum fyr í ikki at siga vónum sínum til feroyska økið sigur heldur ikki so lítið. Tað gevur okkum eina ábending um, eina kenslu av, at feroyska undirgrundin stendur høgt í metum fyr í ikki at siga høgt í virði. Og tað er hesa sannroynd, sum vit feroysingar eiga at brúka til okkurt gott okkum øllum til frama.

ALTERNATIV fiskiveiða og oljuleiting eru bæði tvey ein ábending um, at tað hóast alt finst vilji og vón fyr í eini framtíð her á landi.

VIT kunnu so bara vóna, at tær kanningar og tær royndir, sum fara at verða gjørdar eftir tilfeingi í sjónum og undir havbotninum, kunnu koma øllum. Føroya fólki til góðar og her ikki minst komandi ættarliðum, tí tað vit takast við er kann nevniliga samanberast við, at lagdir verða lunnar undir eina tilveru hjá komandi ættarliðum av feroyingum.

TAD skal vera okkara vón, at feroysingar taka væl móti øllum nýggjum initiativum, men samtíðis gera sær greitt, hvønn týndning tað hevur, at vit bæði duga og kunnu stýra og hava eftirlit við gongdini. Vit mugu ikki forða fyr einum náttúrligum útviklingi, men vit mugu so heldur ikki skunda undir eini útvikling er u vit ikki tilreiða at taka móti honum. Tað ræður um á hesum øki eins í so nógvum øðrum av livsins málum at finna ta røttu og bestu javnvágina. Tað er so okkara ábyrgd og skylda, og til tess krævt sunnur fornuftur, evnini til at lurta og siga frá og annars hómsemi.

AT fremmanda skip av ymsum slag koma í feroyska havn hevur eisini nógv annað við sær. Hetta gevur beinanvegin røring í lokalsamfelagnum, tí vørur skulu umborðeins og brúk er fyr í øðrum tænastum. Hetta líkasam ger ringar í vatnið, sum tikið verður til. Jú vist, myndin av teimum báðum útlendsku skipunum við bryggju í Havn í hesum dagum, eigur at fáa okkum at ernast og fáa vónina aftur. Hervið er ikki sagt, at bara tað útlendskt er, so er alt gott. Tvørturímóti er hetta bara ein ásáttan av, at tað er neyðugt við samarbeiði skal tú sum lítill tjóð troysta tilfeingi í havinum ella í havbotninum. Men taðskulu vera vit, sum seta kósina.

FØROYINGAR eiga sum so ikki at bera ótta fyr útlendska áhuganum, men heldur at fegnast um hann. Í síðsta enda eru tað so vit sjálvi, sum hava avgerandi orðið og bestemma gongdina. Til tess eiga vit at brúka allar hugsandi kreftir til at útbúgva fólk og til at menna okkara myndugleikaskipan, soleiðis at hon er førð fyr í at stýra og fylgja útviklinginum.

Sosialurin

Nøkur hugskot um vatn og trivnað

Í útarvpsendingini „Opið hús“ hjá Brigir Kruse leygarkvöldið hevði Hanus Andreassen hesar hugleiðingar

Í morgin er sunnudagur, og tað hendir seg, tá ein sigur henda setning, at húsad verður um, hvat hann í grundini merkir, at hann kann sigast at goyma í sær eitt heimspekiligt innihald, tí hvat er tíð, og hvi ferðast hon frameftir og ikki t.d. aftureftir? Ivaleyst byttir tankar, tí heimspekingar og stjórnufrøðingar á tað døgum siga okkum, at hugtakið tíð finst ikki og enn minni fyrirbrigdið rúm, hetta eru tá saman um kemur bara orð fyr einum víðari hugtaki, sum kallast „rúmtíð“ - hvat tað so er...

Kortini sleppa vit neyvan undan at tosa um tíðina, og vit siga um hana, at hon rennur, streymar sum Sandá gjørdi nú eitt av hesum dyrdarkvøldunum, tá eg var farin út í Havnardal, lá har skerflatur á einum kletti og læt tær seinasta leivdirnar av heystsins hagaanga leska mínar sansir og ánnu - við sínum farni av slærkendum slýggjitræðrum, ið mintu um grønt kvinnuhár - bloyta sinnið...

Og sum ein lá har, kom aftur hesin undarlígi longsuln eftir eini eind við náttúrina, við ferfætt og blómur og urtir, eini eind, sum tað streymandi vatnið - ið líkasam speglar alt og vil fevna um alt - er ein ímynd av ein fyrirboðan um...

Hyggja vit út í heimin, sæst lítið til vatnsins lekjandi ávirkar. Nøkur skipa fyr og onnur akta. Menn sita í stjórassessum og kvinnur arbeiða. Í stórum portum av heimnum valda trý høvudssjónarmið: tað liniera sjónarmiðið, tann hierarkiski bygnaðurin og narciss-

isman, har øll tala og alt samband er einvegis og gávan at lurta - ein býur í Sibiria.

A míni ferð nú í summari kom eg einastaðni fram á eitt samfelag, har mong privat rent seg í trivnaðarlígan trønga av nettup hesi orsök. Á einum sjúkhusi lögdu sjúkrasysturnar arbeiðið niður, tí at tann hierarkiski bygnaðurin var so smalur og trøngur, at tað ikki var gjørligt at loysa ta órgrynni av trivnaðarlígu fløkjum, sum eyðkenna eitt slíkt arbeiðsplass. Eg havi sjálvur arbeiði á sjúkhusum og skilti væl logikkini í teirra sjónarmiðum. Eitt sjúkhus fevnir um tveir tættir: sjúkravíðgerð, sum krevur neyvan, faglignan dugnaskap, og sjúkrarøkt, sum umframt hetta hevur eina sosiala og sálartørliga dimensjón. Í hesum seinna sambandinum kunnu vit siga, at brúk er fyr vatnsins leikidómi ella kensluligum gløggleika. Tað, sum hesi fólk ynskta, var at fáa ein app-

elstovn ella eina umboðan á hægsta stigi. Á feroyskum hevði ein slík umboðan kunnað fingið heitið „sjúkrasysturstjóri“.

Men kvinnurnar komu onga leið. Tí hóast ráðharrin, tær vendu sær til, var umboð fyr ein nýggjan flokk, sum skuldi eittast at føra ein nýggjan politikk, skilti hann tær ikki. Hetta fekk meg at hugsa, at einki nýtt er undir sólini, og at ein nýggjur flokkur altíð - á teimum økjum sum hava mest týnding - til seinast ger mótpartsins lívssjón til sína egna. Nøkur ráða, hini akta. Maðurin stendur altíð yvir kvinnuni. At lurta og vera opin er ikki loyvt. Tósaðu vit ikki einaferð um nærdemokrati og javnrætt? Og sungu vit ikki „Tí stúrið ikki kvinnur, vit stríða sama stríð...“? Gloynt tað,

forget it, tað var tá... long, long ago... í einum skýmligum høli í St. Kongensgade í kongsins Keypmannahavn... Nú eru vit øll vaksin. Og kúganin hevur fingið nýggjar hamar...

Tíbetur, hugsaði eg við mær sjálvum, tá eg kom heim aftur, valda slíka víðurskiftir ikki heima hjá okkum. Tí tað, sum eyðkennir okkara ráðharrar, er sum kunnugt dirvi og nýghugsan. Og okkara leiðarar eru sum kunnugt tiltakir fyr opinleika, kurteisi, kensluligt skil og gávana at lurta eftir øðrum og at taka teirra sjónarmið við í teirra metingar. Og tí kunnu vit øll nú um tveir-tríggjar tímar fara til songar og sova ekkaleyst og leingi, tí - í morgin er sunnudagur.

Hanus Andreassen

Uppistova til sølu

Húsini, sum standa í C. Pleyensgøtu 17 í Havn, hava tríggjar hæddir umframt stórt ovastaloft. 1. hædd er 68 m² og 2. hædd 57 m² til víddar.

Grundstykkið er 684 m².

Húsini eru bygd í 1929. Í 1990 vórðu tekja, klæðningar, vindeygur, oljuovnur, kamin, el, miðstöðuhiti og hurðar skift, og húsini vórðu bjálvað og málað úttan.

Tey eru innrættað soleiðis:

Kjallarahædd: 2 wc og stórt kjallarárum.

1. hædd: Køkur og stova.

2. hædd: Stova, 2 kømur og wc.

Nærri upplýsingar fáast við at venda sær til:

Björn á Hoygum, adv.

Alfred Petersen, adv.

J. Paturssonargøtu 3

100 Tórshavn

Tlf. 11710

Fax 11757

Sjálvhjálparbólkur

Aftur í vetur skipar Kvinnuhúsið fyr sjálvhjálparbólkum. Ein sjálvhjálparbólkur er ein bólkur, í hesum forum av kvinnum, ið hava líkandi trupulleikar. Endamálið við bólkunum er, at kvinnurnar stuðla hvørjari aðrari, finna loysnir og veita hjálp til sjálvhjálpar.

Sjálvhjálparbólkur taka stóði í umstøðunum hjá tær einstøku kvinnuni og arbeið verður útført hesm. Kvinnurnar avgera sjálvar, hvussu arbeiðið fer fram í bólkunum og hvat serliga skal leggjast dentur á. Sjálvhjálparbólkarnir hava ein leiðara, sum virkar

stýrandi og leggur bólkunum lag á. Fundur er eina ferð um vikuna í 10 vikur frá kl. 19 til kl. 21, og kostnaðurin er 30 kr. fyr hvørja ferð.

Evnini hesa ferð eru:

1. Kvinnur ið hava verið fyr kynsligum ágangi sum børn og ungur. Leiðari: Anna Debes Hentze. Byrjar týskvöldið 1. oktober.

2. Kvinnur ið eru uppvaknar í heimum við rústrupulleikum. Leiðari: Erna Sigrún Hákonardóttir. Byrjar mánaðskvöldið 30. september.

Tilmelding á tlf. 17200 gerandisdagar millum kl. 10 og 16.30 í seinasta lagi 26. september.